

INFORMACE PRO ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ

Tato informace doporučuje postupy pro školská poradenská zařízení (dále ŠPZ) v souvislosti s poskytováním poradenských služeb žákům z Ukrajiny.

POSKYTOVÁNÍ PORADENSKÝCH SLUŽEB

Nedostatečná znalost českého jazyka sama o sobě není důvodem k vyšetření ŠPZ. Poradenské služby ze strany ŠPZ budou poskytovány pouze u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami uvedenými v § 16 odst. 9 školského zákona. Klientem ŠPZ může být žák, který kromě odlišného mateřského jazyka (dále OMJ) má i jiné speciální vzdělávací potřeby. Pro žáky pouze s nedostatečnou znalostí českého jazyka byla připravena níže uvedená opatření. **Teprve pokud tato opatření nepostačují, je vhodné situaci žáka konzultovat se ŠPZ, případně realizovat odbornou diagnostiku** (přesný postup viz část Další informace k činnosti ŠPZ). I pro žáky z Ukrajiny platí, že pro přijetí do školy/třídy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona či přípravné třídy je podmínkou doporučení ŠPZ. Vystavení doporučení se řídí běžnými pravidly.

DALŠÍ INFORMACE K ČINNOSTI ŠPZ

Přístup mj. ke školským službám mají podle § 20 školského zákona i osoby, které nejsou občany Evropské unie, pokud mají právo pobytu na území České republiky na dobu delší než 90 dnů, popřípadě pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu, azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.

Teprve v případě, že po poskytnutí jazykové přípravy dojde ŠPZ k závěru, že jazyková příprava nedostačuje z hlediska vzdělávacích potřeb konkrétního žáka, lze uplatnit § 16 školského zákona.

Pokud má žák speciální vzdělávací potřeby diagnostikované již z Ukrajiny, případně lékařskou zprávou, postup ŠPZ je stejný jako u českých žáků.

Žadoucí je využití dynamické diagnostiky, vyšetření základních funkcí (např. percepce, sluchové paměti). Zájemci z Ukrajiny mají právo na poskytování školských poradenských služeb (za podmínek § 20 školského zákona, viz výše), a to bez ohledu na to, zda jsou žáky české školy. **ŠPZ nemůže odmítnout zájemce z důvodu nepřijetí do české školy.**

Žákům z Ukrajiny se poskytují školské poradenské služby v rozsahu daném školským zákonem, vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů (dále „vyhláška č. 27/2016 Sb.“), a vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Informovaný souhlas s poskytnutím služby konkrétnímu žákovi je oprávněn poskytnout:

- zákonný zástupce žáka¹,
- osoba, která má žáka svěřeného do péče,
- obecný opatrovník (určený soudem),
- ústavní zařízení, do jehož péče je žák svěřen.

¹ Ust. § 183 odst. 7 školského zákona: „Zákonným zástupcem je pro účely tohoto zákona osoba, která je v souladu se zákonem nebo rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka.“. Podle ukrajinského práva může být zákonným zástupcem i prarodič, zletilý sourozenec, viz informace MPSV, s. 1 (https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/03/Letak_odbornici_-_Zajisteni-ochrany-nezletilym-detem-bez-doprovodu-prichazejicim-z-Ukrajiny.pdf)

INFORMACE PRO ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ

Žákům z Ukrajiny jsou v souladu s platnou legislativou poskytovány školské poradenské služby (diagnostika a nastavení podpůrných opatření) bezplatně. Tito klienti pak budou uvedeni ve výkazech Z 23-01 a Z 33-01.

ŠPZ jsou bezplatně k dispozici **formuláře** v češtině, ukrajinštině i jiných jazycích zveřejněné na webu Národního pedagogického institutu ČR (dále NPI ČR) [ZDE](#).

AKTUÁLNÍ MOŽNOSTI ŠPZ

Ze strany ŠPZ lze v souvislosti se vzděláváním žáků z Ukrajiny dále poskytovat zejména:

- individuální podporu žákům vyrovnávajícím se s těžkou životní situací, příp. jejich zákonným zástupcům,
- intenzivnější metodickou podporu školám při práci se třídami (práce s aktuálními tématy),
- častější metodické návštěvy škol související s podporou vzdělávání žáků s OMJ,
- krizové intervence dle aktuálních personálních možností jednotlivých ŠPZ,
- společnou platformu pro podporu pracovníků školních poradenských pracovišť i samotných pedagogů.

Je žádoucí ze strany ŠPZ zmapovat současnou situaci v daném regionu a adekvátně se na příslušné potřeby terénu snažit reagovat.

JAZYKOVÁ PŘÍPRAVA V OBLASTI ČEŠTINY JAKO CIZÍHO JAZYKA A DALŠÍ OPATŘENÍ

Pro nejbližší vzdělávací období po nástupu do vzdělávání doporučujeme zajistit postupnou adaptaci žáků z Ukrajiny na české prostředí těmito dostupnými nástroji:

1. systém jazykové přípravy češtiny jako cizího jazyka pro děti mateřských škol podle § 1e vyhlášky č. 14/2005 Sb., pro žáky základních škol podle § 10 až 11b vyhlášky č. 48/2005 Sb. a pro žáky středních škol a konzervatoří podle novely vyhlášky č. 13/2005 Sb. vyhlášené pod č. 250/2022 Sb. viz [ZDE](#), (účinná od 1. 9. 2022),
2. obecně u žáků s OMJ upřednostnit podpůrná opatření 1. stupně,
3. adaptační období podle § 3 „lex Ukrajina pro školství“ (k tomu blíže dále v textu).

Žákům může poskytovat podporu také **pedagogický pracovník z Ukrajiny**, kompletní text „Informace k možnostem zaměstnávání ukrajinských občanů na pozici pedagogického pracovníka“ k dispozici [ZDE](#).

S účinností od 1. září 2021 došlo ke změně **systémového řešení vzdělávání cizinců ve školách v oblasti češtiny jako jejich cizího jazyka**. Tato podpora se vztahuje na:

- děti v povinném předškolním vzdělávání,
- žáky základní školy.

Kompletní text „Metodického materiálu MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání“ je k dispozici [ZDE](#).

S účinností od 1. září 2022 pak bylo přijato řešení vzdělávání cizinců v oblasti češtiny jako jejich cizího jazyka ve středních školách, které má podobné principy jako v základních školách. Text metodického materiálu je k dispozici [ZDE](#).

Dětem a žákům, kteří nejsou zahrnuti do jazykové přípravy – zpravidla cizinci v mateřských školách mimo povinný předškolní ročník, děti a žáci s českým státním občanstvím, žáci-cizinci, kteří mají docházku v ČR déle než 12 měsíců, žáci, kteří jazykovou přípravu již ukončili, ale nadále potřebují podporu v češtině – je jazyková podpora, pokud ji potřebují, zajišťována podle vyhlášky č. 27/2016 Sb.

INFORMACE PRO ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ

V případě, že žáci z Ukrajiny byli zapsáni do české školy již v průběhu školního roku 2021/2022 a vyčerpali jazykovou podporu dle § 20 školského zákona, mohou být opětovně zařazeni do skupiny pro jazykovou přípravu, a to i do vyššího než maximálního počtu žáků, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy. Na tuto podporu však nemají právní nárok. V takovém případě není nutné kontaktovat ŠPZ a požadovat pro tyto žáky podpůrná opatření.

Při vzdělávání žáků s OMJ z Ukrajiny se dále uplatní zejména

- **podpůrná opatření 1. stupně (realizuje škola bez doporučení ŠPZ):**
 - plán pedagogické podpory, pedagogická intervence, úpravy metod výuky a organizace vzdělávání, využívání různých forem hodnocení, práce s kritérii hodnocení v závislosti na charakteru žákova problému, důraz na podporu jazykového rozvoje v rámci jednotlivých předmětů, vedení slovníků, zapojení výukových materiálů pro žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka do výuky;
 - pedagogická intervence by měla být podle potřeby zaměřena nejen na jazykové vzdělávání, podporu školní přípravy, dovysvětlení a procvičování látky, ale i na podporu interpersonální komunikace, rozvoje sociálních vazeb a začlenění žáka do kolektivu třídy a školy, resp. školského zařízení.
- **adaptace podle zákona „Lex Ukrajina pro školství“:**
 - Na základě § 3 zákona o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace, jehož [novela](#) byla přijata s účinností od 30. 6. 2022, může škola při vzdělávání žáka z Ukrajiny za účelem adaptace této osoby na vzdělávání podle školského zákona po dobu nezbytně nutnou zčásti nebo zcela nahradit vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu jiným vhodným vzdělávacím obsahem podle potřeb žáka. Blíže viz „Metodický komentář k zákonu Lex Ukrajina pro oblast regionálního školství“, který je k dispozici [ZDE](#).

NPI ČR

NPI ČR nabízí poskytnutí [tlumočnických služeb](#), o které mohou ŠPZ požádat. V krajských centrech podpory NPI ČR zajišťují organizaci vzdělávacích aktivit a poskytují centralizovanou podporu pedagogickým pracovníkům [krajští koordinátoři](#). Při potřebě zajištění tlumočnických a překladatelských služeb je nutné, aby se ŠPZ obrátilo právě na tyto koordinátory, kteří jim službu zprostředkují a zajistí financování. Služba je pro ŠPZ bezplatná.

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Česká školní inspekce vydala tematickou zprávu „Průběžná zpráva o integraci a vzdělávání ukrajinských dětí a žáků“, která je k dispozici [ZDE](#).

KONTAKTY

Další informace ke vzdělávání žáků z Ukrajiny jsou k dispozici [ZDE](#). V případě potřeby se můžete obracet na Mgr. Kristýnu Olšákovou, email: kristyna.olsakova@msmt.cz, tel. číslo: 234 811 309.